

سیمای ظاهری امام مهدی (ع)

حضرت رضا(ع) در روایتی، در پاسخ اباصلت هروی که از ایشان پرسید: «نشانه های قائم شما هنگام ظهور چیست؟»

حضرت رضا(ع) در روایتی، در پاسخ اباصلت هروی که از ایشان پرسید: «نشانه های قائم شما هنگام ظهور چیست؟» می فرماید: نشانه اش این است که در سنّ پیری است، ولی منظرش جوان است، به گونه ای که بیننده می پندارد چهل ساله یا کمتر از آن است.

نشانه دیگرش آن است که به گذشت شب و روز پیر نشود تا آنکه اجلس فرا رسد. نویسنده ارجمند کتاب مکیال المکارم، در بخش چهارم کتاب خود، جمال و زیبایی حضرت مهدی(ع) را یکی از ویژگی های آن حضرت می شمرد و می نویسد: بدان که مولای ما حضرت صاحب الزمان(ع)، زیباترین و خوش صورت ترین مردم است؛ زیرا شبیه ترین مردم به پیامبر اکرم(ص) است. 1

از بررسی روایات و مطالعه حکایت های نیک بختانی که توفیق زیارت آن امام را یافته اند، برمی آید که قامت و رخسار نازنین امام عصر(ع) در کمال زیبایی و اعتدال بوده و سیمای مبارکش، دلربا و خیره کننده است. همین قامت رعنا و رخسار دلربا موجب شده است هزاران عاشق دل سوخته در آغاز هر صبح با زاری و التماس از خدای خود چنین بخواهند: خداوند! آن چهره زیبا و جمال دل آرا را به من بنمای و چشمان مرا با یک نظر به او روشنایی بخش. 2

از آنجا که آشنایی بیشتر با صفات و خصال یوسف زهرا، حضرت مهدی(ع) راهی برای شناخت مدعیان دروغین به شمار می آید و افزون بر این می تواند موجب انس و ارتباط شیعیان با آن عزیز غائب از نظر باشد، با بهره گیری از کلمات معصومان(ع) و حکایت های نقل شده از تشرّف یافتگان، به بررسی این موضوع می پردازیم. باشد تا به مصداق «&#171وصف العیش نصف العیش»، ما هم از آن جمال دل آرا بهره مند شویم.

روایات فراوانی در توصیف جمال دل آرای آخرین حجت خدا، حضرت مهدی(ع) وارد شده است که در مجموع آنها را به دو بخش می توان تقسیم کرد:

الف) روایاتی که به توصیف کلی سیرت و صورت آن حضرت، بسنده و از ایشان به عنوان شبیه ترین مردم به رسول خدا(ص) یاد کرده اند که

از آن جمله به روایات زیر می توان اشاره کرد:

1. از «&#171جابر بن عبدالله انصاری» نقل شده است که پیامبر گرامی اسلام فرمود: مهدی از فرزندان من است. اسم او، اسم من و کنیه او، کنیه من است. او از نظر خلق و خلق، شبیه ترین مردم به من است. 3

2. «&#171احمد بن اسحاق بن سعد قمی» می گوید: از امام حسن عسکری(ع) شنیدم که می فرمود: سپاس از آن خدایی است که مرا از دنیا نبرد تا آنکه جانشین مرا به من نشان داد. او از نظر آفرینش و اخلاق، شبیه ترین مردم به رسول خدا(ص) است. 4

با توجه به این روایات، همه خصال و صفاتی را که در قرآن و روایات به پیامبر گرامی اسلام نسبت داده شده است، به وجود مقدس امام مهدی(ع) نیز می توان نسبت داد. روایاتی که به توصیف ویژگی های ظاهری پیامبر اکرم(ص) پرداخته اند، فراوانند. در اینجا به یکی از آنها اشاره می کنیم. در روایتی که از امام محمد باقر(ع) نقل شده، ویژگی های ظاهری پیامبر خاتم چنین توصیف شده است: رخسار پیامبر خدا(ص)، سپید آمیخته به سرخی و چشمانش سیاه و درشت و ابروانش به هم پیوسته و کف دست و پایش پر گوشت و درشت بود؛ بدان سان که گویی طلا بر انگشتانش ریخته باشد. استخوان دو شانهاش بزرگ بود. چون به کسی روی می کرد، به خاطر مهربانی شدیدی که داشت، با همه بدن به جانب او توجه می کرد. یک رشته موی از گودی گلو تا نافش روییده بود، انگار که میانه صفحه نقره خالص، خطی کشیده شده باشد.

گردن و شانهاش مانند گلاب پاش سیمین بود. بینی کشیده ای داشت که هنگام آشامیدن آب نزدیک بود به آب برسد. هنگام راه رفتن محکم قدم برمی داشت که گویا به سرازیری فرود می آید. باری، نه قبل و نه پس از پیامبر خدا(ص) کسی مثل او دیده نشده است. 5

ب) روایاتی که خصال و سیمای امام مهدی(ع) را به تفصیل بیان کرده و ویژگی های آن حضرت را یک به یک برشمرده اند. برخی از روایاتی که در این زمینه وارد شده، به شرح زیر است:

1. پیامبر گرامی اسلام(ص)، امام مهدی(ع) را شبیه خود معرفی کرده، در توصیف او می فرماید:

- پدر و مادرم به فدای او که هم نام من، شبیه من و شبیه موسی، زاده عمران است. بر [بدن] او نوارهایی [جامه هایی] از نور است که از شعاع قدس است. 6.
2. آن حضرت در روایت دیگری در توصیف چهره فرزندش، امام مهدی(ع) می‌فرماید: مهدی از فرزندان من است. چهره او مانند چهره ماه درخشنده است. 7.
3. پیامبر اعظم(ص) در روایتی پیشانی و بینی امام مهدی(ع) را این‌گونه توصیف می‌کند: مهدی از من است، پیشانی گشاده و بینی کشیده دارد. 8.
4. در روایت دیگری از پیامبر خاتم(ص) نقل شده، رنگ چهره و اندام امام مهدی(ص) چنین توصیف شده است: مهدی مردی از فرزندان من است. رنگ [چهره] او رنگ عربی 9 و اندام او اندام اسرائیلی 10 است.
- بر گونه راست او خالی است که همانند ستاره درخشان است. 11.
5. با توجه به همه ویژگی‌های یادشده است که پیامبر اسلام(ص) در وصف امام مهدی(ع) می‌فرماید: مهدی، طاووس اهل بهشت است. 12.
6. امام باقر(ع) از پدرش و جدش روایت می‌کند که روزی امام علی(ع) در حالی که بالای منبر بود، فرمود: از فرزندان من در آخرالزمان، مردی ظهور می‌کند که رنگ [صورتش] سفید متمایل به سرخی و سینه‌اش فراخ و ران‌هایش ستبر و شانه‌هایش قوی است و در پشتش دو خال است، یکی، به رنگ پوستش و دیگری، مشابه خال پیامبر اکرم(ص). 13.
7. امام رضا(ع) نیز در بیان صفات و ویژگی‌های امام عصر(ع) می‌فرماید: قائم کسی است که در سن پیرمردان و با چهره جوانان قیام کند و نیرومند باشد تا بدانجا که اگر دستش را به سوی بزرگ‌ترین درخت روی زمین دراز کند، آن را از جای برکند و اگر بین کوه‌ها فریاد برآورد، صخره‌های آن فروپاشد. 14.
8. حضرت رضا(ع) در روایت دیگری، در پاسخ اباصلت هروی که از ایشان پرسید: «نشانه‌های قائم شما هنگام ظهور چیست؟« می‌فرماید: نشانه‌اش این است که در سن پیری است، ولی منظرش جوان است، به گونه‌ای که بیننده می‌پندارد چهل ساله یا کمتر از آن است. نشانه دیگرش آن است که به گذشت شب و روز پیر نشود تا آنکه اجلس فرا رسد. 15.
9. «علی بن ابراهیم بن مهزیار اهوازی« که بیست مرتبه به شوق دیدار مولایش - امام مهدی(ع) - به حج مشرف شد و سرانجام به آرزوی خود دست یافت، در گزارش دیدار خود، آن حضرت را این‌گونه توصیف می‌کند. او میانه بالا بود، نه بسیار بلند قد و نه بسیار کوتاه قد. صورتی گرد، سینه‌ای فراخ، پیشانی سفید و ابروانی به هم پیوسته داشت. بر گونه راست او خالی بود؛ چون دانه مشک که بر قطعه عنبر سائیده باشد. 16.
10. «ابراهیم بن مهزیار« نیز که به شرف ملاقات امام مهدی(ع) رسیده است، در بیان خصال آن امام می‌گوید: او جوانی نارس و نورانی و سپید پیشانی بود با ابروانی گشاده و گونه‌ها و بینی کشیده و قامتی بلند و نیکو چون شاخه سرو. گویا پیشانی‌اش ستاره‌ای درخشان بود و برگونه راستش، خالی بود که مانند مشک و عنبر بر صفحه‌ای نقره‌ای می‌درخشید. بر سرش، گیسوانی پرپشت و سیاه و افشان بود که روی گوشش را پوشانده بود. سیمایی داشت که هیچ چشمی برانزده‌تر و زیباتر و باطمینان‌تر و باحیاط‌تر از آن ندیده است. 17.
- ابراهیم شفیعی سروستانی
پی‌نوشت‌ها:
1. حائری قزوینی، مکیال المکارم، ج 1، ص 132.
  2. مجلسی، محمد باقر، بحارالأنوار، ج 99، ص 111، (قسمتی از دعای عهد).
  3. شیخ صدوق، کمال الدین و تمام النعمة، ترجمه: منصور پهلوان، ج 1، باب 25، صص 534 و 535، ج 1.
  4. همان، ج 2، باب 38، ص 118، ج 7.
  5. کلینی، الکافی، ج 1، ص 443.
  6. علامه مجلسی، بحارالأنوار، ج 36، ص 337-338، ج 200.
  7. همان، ج 51، ص 91.
  8. همان، ص 90.
  9. رنگ عربی، گندمگون یا سفید است. در برخی روایات وارد شده است که رنگ چهره امام مهدی همانند رنگ چهره پیامبر اکرم(ص):

- یعنی سپید آمیخته به سرخی است.
10. اندام اسرائیلی، اندام فرزندان یعقوب(ع) است که به داشتن قد بلند و اندام رشید مشهور بودند.
  11. همان، ص 95.
  12. علامه مجلسی، همان، ج 51، ص 91.
  13. شیخ صدوق، همان، ج 2، باب 57، ص 560، ح 17.
  14. همان، ج 2، باب 35، ص 69، ح 8.
  15. همان، باب 57، ص 558، ح 12.
  16. علامه مجلسی، همان، ج 52، .
  17. شیخ صدوق، همان، ج 2، باب 43، صص 180 و 181.